

Polecenia podsumowujące

1. Omów wpływ pozytywizmu na literaturę i sztukę drugiej połowy XIX w.
2. Scharakteryzuj przemiany w kulturze w drugiej połowie XIX i na początku XX w.
3. Przedstaw główne założenia socjaldemokracji, narodowej demokracji oraz chadecji. Wskaż różnice między nimi.

Prądy kulturowe i ideowe w drugiej połowie XIX i na początku XX w. Podsumowanie 20

Kultura

Wpływ nauki i rozwoju gospodarczego na kulturę.

Pozytywizm – oparcie się na faktach i dowodach naukowych.

Naturalizm w literaturze: Emil Zola, Wiktor Hugo, Fiodor Dostojewski, Bolesław Prus, Józef Konrad Korzeniowski (Joseph Conrad).

Rozwój literatury przygodowej (Mark Twain) oraz fantastycznonaukowej (Juliusz Verne).

Modernizm – nowatorskie tendencje w sztuce i literaturze powstałe w opozycji do realizmu.

Impresjonizm w malarstwie: Claude Monet, Camille Pissarro, Auguste Renoir.

Symbolizm w sztuce: Arnold Böcklin, Gustaw Moreau, Pierre Puvis de Chavannes.

Secesja – nowy styl w malarstwie (Gustav Klimt), architekturze (Antoni Gaudí), rzemiośle i sztuce użytkowej (Alfons Mucha).

Ekspresjonizm w malarstwie: Vincent van Gogh i Edvard Munch (prekursorzy) oraz Oskar Kokoschka i Egon Schiele (reprezentanci).

Nowe kierunki w literaturze – parnasizm, dekadentyzm (Charles Baudelaire, Paul Verlaine, Arthur Rimbaud).

Wykorzystanie osiągnięć techniki w architekturze – wieża Eiffla w Paryżu, wieżowce w USA.

Narodziny kultury masowej

Rozwój kolorowej prasy brukowej cieszącej się coraz większym zainteresowaniem mas.

Upowszechnienie się parków rozrywki i występów cyrkowych.

1895 – premierowy pokaz filmów braci Lumière.

Kino jednym z symboli kultury masowej przełomu XIX i XX w.

Sport. Odnowienie olimpiad

Sport jako charakterystyczny element kultury masowej.

Popularyzacja gier zespołowych, m.in. piłki nożnej w Europie, koszykówki w Stanach Zjednoczonych.

Odnowienie idei igrzysk olimpijskich przez Pierre'a de Coubertina.

1896 – pierwsze nowożytne igrzyska olimpijskie w Atenach.

Demokratyzacja i nowe idee

Demokratyzacja stosunków społeczno-politycznych.

Pojawienie się masowych partii politycznych.

Rozwój nowych prądów politycznych

- socjaldemokracja – główne postulaty: poprawa sytuacji bytowej robotników, ustawodawstwo socjalne, zdobycie władzy w wyborach
- narodowa demokracja – odwoływanie się do państwa narodowego, nacjonalizm, budowanie świadomości narodowej wszystkich warstw społecznych, postawy antyżydowskie
- chrześcijańska demokracja – przedstawiciele wywodzący się z kręgów katolickich i protestanckich, postulat poprawy sytuacji robotników w oparciu o wartości chrześcijańskie, encyklika papieża Leona XIII *Rerum novarum*

Rozwój dążeń emancypacyjnych kobiet. Walka o równouprawnienie oraz prawa wyborcze dla kobiet.

1893 – Nowa Zelandia pierwszym krajem, który przyznał pełne prawa wyborcze kobietom.

Polecane publikacje

A. Grzybek, B. Sosnowska, *Bez różnicy płci. Historia walki o prawa wyborcze kobiet*, Warszawa: Fundacja na rzecz Równości i Emancypacji STER, 2020.

M. Gutowska-Adamczyk, M. Orzeszyna, *Paryż. Miasto sztuki i miłości w czasach belle époque*, Warszawa: WN PWN, 2012.

H.U. Wehler, *Modernizacja, nacjonalizm, społeczeństwo*, przekł. B. Vollendorf, K. Krzemieniowa, Warszawa: Wiedza Powszechna, 2001.

